

Design zimní běžecké obuvi

Ivona Jahnová

Bakalářská práce

2006

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací
Ústav produktového designu
akademický rok: 2005/2006

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Ivona JAHNOVÁ**
Studijní program: **B 8206 Výtvarná umění**
Studijní obor: **Multimedia a design**

Téma práce: **Praktická část: Navrhněte a vypracujte design obuvi pro zimní běžecké lyžování
Design běžecké obuvi bude realizován ve spolupráci s vývojovým oddělením firmy Botas, a.s., Skuteč
Teoretická část: Průvodní zpráva k praktické části, analýza dané problematiky řešení zadání**

Zásady pro vypracování:

- 1. Vypracujte modelové řešení obuvi pro zimní běžecké lyžování
Provedení: minimálně jeden funkční pár
Realizace proběhne v součinnosti s firmou Botas, a. s., Skuteč**
- 2. Předložte kresebné návrhy, které obsahují Vaše řešení designu, včetně stříhového a technologického postupu Vámi navrženého modelu
Technika: Dokumentační zpráva s kresebnou přílohou formátu A4, doplněná posterem ve formátu 100 x 70 cm v tištěné formě na plotru**
- 3. Součástí pedloženého řešení průvodní zprávy, budou předány na CD nosiči ve dvojitým vyhotovení**

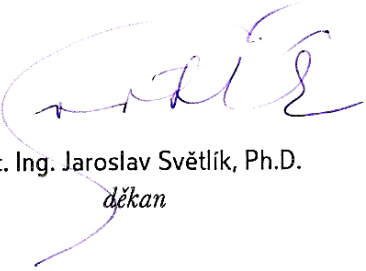
Rozsah práce: viz Zásady pro vypracování
Rozsah příloh: viz Zásady pro vypracování
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná

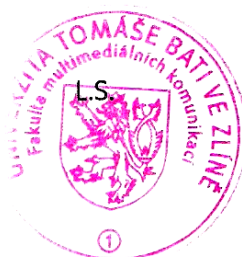
Seznam odborné literatury:

Firemní prospekty, české normy pro sportovní obuv.

Vedoucí teoretické části: **RNDr. Pavla Šťastná**
Ústav inženýrství a hygieny obouvaní
Vedoucí praktické části: **doc. ak. soch. Jan Zamazal**
Katedra prostorového designu
Datum zadání bakalářské práce: **6. února 2006**
Termín odevzdání bakalářské práce: **19. května 2006**

Ve Zlíně dne 6. února 2006

doc. Ing. Jaroslav Světlík, Ph.D.
děkan

doc. ak. soch. Jan Zamazal
vedoucí katedry

ABSTRAKT

Teoretická část předložené bakalářské práce se zabývá otázkou sportu, pohled na sport jako na kulturní fenomén, také poohlédnutí za historickými souvislostmi a v neposlední řadě jsem se zastavila u vývoje běžeckého lyžování a technik s tím spjatých. V praktické části této bakalářské práce je zahrnut historický vývoj firmy Botas a.s., která mi zároveň umožnila realizaci modelů. Důraz je kladen na technické normy, které by měla zimní běžecká obuv splňovat. Součástí praktické části jsou také návrhy a realizovaný pár pro uvedenou firmu.

Abstrakt ve světovém jazyce

Theoretical part of producing bachelor work is doing sport question, view on sport as on cultural phenomenon, also look back historical connections and in primary row I pay attention to line of winter cross country skiing and technique bound up with it. In practical part this bachelor work is embranced historical course of Botas a.s. company which allow me realization of model. Emphasis is put on technical standarts witch winter cross country skiing shoe should fit. Component of practical part are also designs of models and implement pair for saying company.

PODĚKOVÁNÍ

Za odborné vedení, cenné rady a hodnotné připomínky bych ráda poděkovala vedoucí teoretické části paní RNDr. Pavle Šťastné a vedoucímu praktické části této bakalářské práce doc.akad.soch. Janu Zamazalovi. Za umožnění realizace praktické části firmě Botas a.s.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracovala samostatně a použila pouze literaturu uvedenou v seznamu literatury této bakalářské práce.

OBSAH

ÚVOD.....	7
I TEORETICKÁ ČÁST.....	9
1 POHLED NA SPORT	10
1.1 SPORT JAKO KULTURNÍ FENOMÉN	10
1.2 TERMINOLOGICKÉ VYMEZENÍ	11
1.3 HISTORIE SPORTU.....	12
1.4 CHRONOLOGIE VÝVOJE SPORTU	12
2 BĚH NA LYŽÍCH.....	17
2.1 PŮVOD A HISTORIE	17
2.1.1 První závody	19
2.2 SOUDOBÝ VÝVOJ.....	20
2.3 BĚŽECKÉ DISCIPLÍNY A TECHNIKY	20
2.3.1 Techniky běhu na lyžích.....	20
2.3.2 Základní charakteristika běhu na lyžích	21
3 PROBLEMATIKA OBUVNICTNÍ V ČESKÉ REPUBLICĚ	23
II PRAKTICKÁ ČÁST	24
4 HISTORIE A VÝVOJ PODNIKU.....	25
4.1 VÝROBNÍ SORTIMENT.....	27
4.2 ORGANIZAČNÍ STRUKTURA A PRACOVNÍCI	29
4.3 SILNÉ STRÁNKY PODNIKU	30
5 ZADÁNÍ A POPIS ÚKOLU	32
5.1 UŽITÉ MATERIÁLY	34
5.2 DESIGN MODELŮ	35
1 MODEL	36
2 MODEL	37
3 MODEL	38
ZÁVĚR.....	39
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	40
SEZNAM OBRÁZKŮ	41
SEZNAM PŘÍLOH	42

ÚVOD

Téma této bakalářské práce mi už na svých počátcích připadalo velice lákavé a atraktivní, proto jsem s výběrem tématu své první vědecké a umělecké práce dlouho neváhala. Toto téma mě zaujalo nejspíše proto, že pocházím z rodiny, kde se všichni členové aktivně věnují nějaké sportovní činnosti a také já jsem byla k těmto „hrám“ vedena ve stejném aktivním duchu. Sama jsem si již od dětství vytvářela pozitivní náhled na svět zejména díky svému sportovnímu duchu a zvláště když jsem se od malička dívala na svět kolem sebe z perspektivy koňských sedel.

Když se poohlédnu za moji dosavadní práci, uvidím skice, kresby, modely ... vše mi je něčím blízké a známé. Postupem času však sama zjišťuji, že v těchto věcech nebo chcete-li „malých dílech“ nacházím sama sebe. Samozřejmě, že sebe, ale ve smyslu svého stylu. Tímto bych se chtěla dostat k tématu své bakalářské práce, protože všechny modely, které jsem dosud vytvořila byly založeny na sportovním stylu, zajímavé barevnosti a především jednoduchosti. Tyto tři základní pravidla jsem se snažila uplatnit i ve své bakalářské práci.

Jak jsem již předeslala v této práci se zabývám tématem pro mne velice blízkým a to sportovní obuvi, přesněji řečeno obuvi pro zimní běžecké lyžování. Tento úkol jsem řešila ve spolupráci s firmou Botas a.s., která mi zároveň umožnila realizaci modelů, a která sídlí v malebném východočeském městečku Skuteč. Musím podotknout, že tato spolupráce byla pro mne velikou výzvou a motivací, možná právě proto, že se jednalo o sportovní odvětví, které mě odjakživa velice fascinuje. Ani nemusím zacházet daleko do historie, jen před pár měsíci se konaly zimní olympijské hry v Turíně, kde jsme měli možnost sledovat úžasné výkony českých sportovců v běžeckém lyžování. Určitě stojí za zmínku skvělý úspěch a zisk „zlaté medaile“ Kateřiny Neumannové v závodě na 30 kilometrů volnou technikou, který se navždy zapsal do historie českého sportu. Nevím, možná to někomu připadá divné, ale po shlédnutí tohoto závodu jsem dostala daleko větší kuráž a energii pustit se do práce na zlepšení designu právě zimní běžecké obuvi. Určitou doménou každého výrobce spotřebního zboží je nabídnout na trh co největší výběr různých modelů a stylů, využití nových materiálů a technologií a to platí stoprocentně i pro výrobce sportovní obuvi.

Musím říci, že spolupracovat s největší českou firmou zabývající se výrobou sportovní obuvi bylo pro mne velkým přínosem, co se týká poznatků o nových materiálech, technologiích a aplikacích tisků.

V teoretické části jsem se snažila dopracovat k tématu, který je pro tuto práci stěžejní, tedy k vývoji běžeckého lyžování u nás i v zahraničí. V této teoretické části jsem se věnovala historickým souvislostem ve sportu a chronologii sportu jako takového. Myslím si, že sport je nedílnou součástí kulturního rozvoje lidstva a proto by nemělo chybět malé osvětlení jeho historie. Ke konci teoretické části bakalářské práce se zmiňuji o úrovni českého obuvnického průmyslu, kde jsem se pokusila objektivně vyobrazit problematiku daného odvětví.

Praktická část předložené práce stručně vyobrazuje vývoj firmy Botas a.s., jejich vyráběný sortiment, užívané materiály a technologie. Tato část také zahrnuje popis úkolu, výhrady a požadavky, která moje spolupráce s firmou přinesla a v neposlední řadě návrhy, konkrétní model a jeho vypracování.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 POHLED NA SPORT

Obečně by se dalo říci, že sport patří k nejdiskutovanějším jevům společnosti nového tisíciletí. Je ztělesněním obdivovaných radostí z pohybu, výkonu, zdraví a krásy. Stejně tak přináší i řadu nových problémů, kterým musí dnešní společnost bezesporu čelit. Bezbřehá komercializace, konzumní způsob života, drogová scéna, korupce, rasismus – i to vše odráží svět sportu. Sport je nepochybně barvitou scénou, která v sobě nese zájmy a činnosti současného lidstva. Je to fenomén, který nás pohlcuje a o jehož existenci jsme pravidelně informováni, vedle politických událostí, z různých médií. Sport přitahuje pozornost veřejnosti. Zároveň však ztrácí svůj původní význam a stává se spíše předmětem divácké sledovanosti, než součástí každodenních volnočasových aktivit. Například významní sportovci jsou dnes středem pozornosti masových médií a historické publikace věnují více prostoru sportovním celebritám než vůdčím osobnostem politického či kulturního života. Sport mnohdy odráží rozdíly základních názorů na svět, pro jedny může být sport alfou a omegou, pro jiné neodmyslitelnou formou rozptýlení a pro další pouze okrajovou stránkou každodennosti (1).

Sport se stává součástí sociálního a kulturního světa, ve kterém žijeme. Je součástí kultury. Je aktivitou vznikající a vyvíjející se ve vzájemném soužití lidí.

1.1 Sport jako kulturní fenomén

Sport není pouze pohybová a herní aktivita, ale i sociálně kulturní fenomén. Je přímo osudově provázán s kulturou dané společnosti a je také výrazem představ, idejí a perspektiv prostřednictvím kterých se člověk snaží najít svoje postavení ve světě (1). Sport se také formoval i v souladu s danou logikou mezi pohlavími, tedy postavením mužů a žen v závislosti na historických souvislostech. Lidé tak v důsledku historicky zakotvené ideologii o pohybových dovednostech přisuzují zpravidla mužům výkonově náročné sporty, které jsou naopak pro „opravdové“ ženy spíše nepřírozené či nevhodné. Stejně tak to platí i o etnické či rasové logice ve sportu, když se někteří lidé domnívají, že aktivní sport je výchovným nástrojem pro utváření pozitivních charakterových vlastností člověka.

Sport je mnohdy provázán i s důležitými oblastmi společenského života. *Rodina* často přizpůsobuje svůj životní rytmus programu svých členů a například sledování sportovních televizních událostí může narušit či přímo rozvrátit rodinný život. A naopak společné sportování členů může vzájemné vztahy posílit a udělit jim tak novou, jinak netušenou dimenzi.

Vztah sportu a *ekonomiky* odráží rostoucí příliv peněz do vrcholového sportu a to zejména v bohatých zemích. Výstavba velkolepých sportovních arén, sportovní sponzoring, sázky a obrovské rostoucí příjmy sportovních hvězd neodmyslitelně patří k realitě naší kulturní scény.

Na půdě *politiky* sport mnohdy vyvolává pocity národního sebevědomí a státní identity. Hraje nezastupitelnou úlohu na půdě *výchovy a vzdělání*, když se stal součástí školního života pro stamiliony studentů v soudobém světě.

Vzájemné vztahy sportu a *náboženství* upozorňují na často rozporuplný postoj jednotlivých náboženství k pohybovým aktivitám a sportu obecně (1).

1.2 Terminologické vymezení

„Můžeme vesnický klubový fotbal, postrádající sice jakoukoli motivaci odměny, ale o to se silnějšími impulsy radosti ze hry, nazvat sportem či jen hrou?“ A dále: „Je jakákoli hra opřená o pravidla a spojená s pohybovými aktivitami sportem?“ Podobné otázky bych mohla klást donekonečna – terminologicky sport původně vyplýval z různých „taškařic“ provozovaných pod širým nebem, jako byl lov, myslivost, dostihy, tělesná cvičení a hry. Avšak postupem času se na tyto činnosti vázaly i činnosti typu běh o závod, plavání, veslování, lyžování, plachtění, zápasy, boxing, jezdectví, lukostřelba, šerm atd. (1). Sport je svým širokým záběrem rozdělován podle řady kritérií.

Rozdělení sportu podle různých kritérií

- rekreační, výkonnostní, vrcholový, elitní
- soutěžní, nesoutěžní
- masový, alternativní
- divácky populární, stojící na okraji diváckého zájmu

- silně či slabě medializovaný
- mužský či ženský
- prestižní či neprestižní
- vysoce materiálně výnosný či nevýnosný
- profesionální, amatérský, poloprofesionální
- individuální, týmový
- olympijský, neolympijský
- silový, vytrvalostní
- kontaktní, branný, technický
- intelektuální, silový
- dlouhodobě či časově omezeně pěstovaný apod.

1.3 Historie sportu

Sport vznikal a rozvíjel se v souladu s historií společnosti. Jeho vývoj psaly právě ty dominantní třídy, které psaly historii dané společnosti. Jak již bylo řečeno nesporně sehrál důležitou úlohu na celkovém rozvoji lidstva.

Byl však i uctívanou modlou utlačovatelských režimů, kterým sloužil při prosazování zájmů či různých ideologií. Dvacáté století bylo přímo prostoupeno zneužíváním sportu politickou nebo rasovou ideologií. Nacisté při pořádání Olympijských her v Berlíně v roce 1936 zcela otevřeně propagovali svoji ideu rasové nadřazenosti arijské rasy. Dále OH v Los Angeles byly uspořádány bez účasti sportovců socialistických zemí a staly se tak spíše komerční záležitostí propagující „americký způsob života“. Naopak v OH v Moskvě se musely obejít bez účasti amerických sportovců a být tak „oslavou vítězství socialistického sportu“.

1.4 Chronologie vývoje sportu

Je zcela přirozené, že první známé formy tělesných cvičení a her byly odvozovány z pracovní činnosti lidí. V období *matriarchátu* se postupně formovaly prvky herních pohybových aktivit, které známe z jeskynních maleb a kreseb. Existovaly zde už předměty, které můžeme spojit s míčem, koulí, šermířskou tyčí,

kopím, dětským prakem, lukem a dokonce i s hokejovou holí. Období pěstování domácích zvířat přináší i hry se zvířaty. Dokládá to obraz gymnasty přeskakující býka z Kréty 5000 let př. n. l.

V období *otrokářské společnosti* byl zaznamenán neobyčejně dynamický rozvoj pohybových aktivit. Ve starověkém *Egyptě* byla tělesná příprava uznávanou složkou výchovy. Rozvíjela se akrobacie, běhání, skákání, plavání, šerm a zápas.

Starověká Indie svým důrazem na harmonii těla a duše rozvinula tělesný a duševní pětiboj, který se skládal z šermu, zápasu, pěstního souboje, skoku a plavání.

Svobodní *Číňané* museli ovládat lukostřelbu, jízdu na koni, vzpírání železné tyče a nošení 30 kg těžkého břemene na vzdálenost 20 km. *Japonci* pěstovali zejména lukostřelbu a šerm bambusovými tyčemi, tzv. kendo.

Významnou úlohu v dějinách sportu sehrálo historické období *Antického Řecka*. Zde se kolem roku 500 př. n. l. objevovala jako největší záliba býčí hry a akrobacie. Vojensky orientovaná *Sparta* vychovávala chlapce formou vojenské přípravy. Mládež starší sedmy let byla vychovávána ve státních ústavech, kde musela plnit náročné tělesné cvičení, překonávat únavu, odolávat teplotním extrémům, čelit nedostatku potravy apod. Mládenci pak každoročně podstupovali zkoušky tělesné připravenosti. Není bez zajímavosti, že i děvčata podstupovala stejná cvičení jako chlapci. Cílem bylo bez odmluvy poslouchat, otužovat se a naučit se vítězit!

V *Aténách* byl hlavním prostředkem tělesné výchovy *pentatlon* (pětiboj), který se skládal z běhu na jeden stadion, skoku do dálky, hodů diskem, hodů oštěpem a zápasu. *Soutěže a hry v antickém Řecku*, tedy období pokrývající počátek prvního tisíciletí až po začátek prvního století před našim letopočtem se odvíjely v závislosti na modlitebních, obětních a náboženských obřadech. Mladí mužové soupeřili především ve sportech vyžadujících a pěstujících válečnické umění a dovednosti. K těmto sportovním disciplínám patřily závody válečných vozů, zápas, box, hod oštěpem a diskem, lukostřelba, běh a skok do dálky. Účast žen, dětí a starších lidí na sportovních aktivitách byla vyhrazena pouze na lokálně organizovaných slavnostech, byla však vyloučena v případě her na Olympii. Olympia, zasvěceným chrámem od roku 1000 př. n. l. dominoval mytologický bůh

Zeus. Zde byly vybudovány stále stavby a plochy pro pravidelné pořádání her ve čtyřletých cyklech. *Olympijské hry* se tak staly nejvýznamnější a nejprestižnější atletickou událostí své doby. Konaly se více jak tisíc roků – mezi lety 776 př. n. l. do 393 n. l.

Římské soutěže a hry jsou známy jako podívaná gladiátorů, kterou můžeme datovat mezi prvním stoletím před našim letopočtem až do poloviny prvního století po Kristu. Hry byly uplatňovány jednak jako součást vojenských příprav a dále jako prostředek masové zábavy. Občanům tak byly předkládány stále drastičtější formy bojových aktivit: box, zápasy gladiátorů s různými zbraněmi o holý život, štvání psů na býka či medvěda.

Turnaje a hry ve středověké Evropě mezi polovinou prvního tisíciletí našeho letopočtu do konce čtrnáctého století se vyznačovaly hrami vesnického obyvatelstva, rytířskými turnaji určenými pro šlechtu, soutěžemi v lukostřelbě a štváním zvířat u příležitosti honů či dokonce zvířecích zápasů. Nechyběla zde i obliba míčových her mezi venkovským obyvatelstvem, tyto hry mnohdy byly součástí náboženské obřadnosti. Vyšší vrstvy se věnovaly zcela jiným aktivitám, které jim nabízel volný čas, materiální prostředky a společenský život např. hraní kulečníku, tenisu, házené, různé formy dostihů a později i honitby a sokolnictví. Následující období však bylo pro vývoj sportovních aktivit nesrovnatelně příznivější.

Renesance, reformace, osvícenství, zasahují časově pětisetleté období mezi počátkem čtrnáctého a koncem osmnáctého století. V období Renesance se stával ideálem vzdělaný a tělesně zdatný jedinec, jakýsi „vzdělaný atlet“, jedinec všestranný, sociálně zdatný, vnímavý k estetickým hodnotám, zručný v ovládnutí zbraně, silný tělesně a vzdělaný v písmu. Renesanční žena byla stále v hlubokém stínu mužů, byla od přírody brána jako „pasivní a slabá bytost“, proto jí byla ve společenských kruzích nanejvýše umožněna občasná účast ve hře kuželky, kriketu, lukostřelbě a tenisu.

V šestnáctém a sedmnáctém století se postupně rozvíjela organizace kriketu, dostihů, jachtingu, šermu, golfu a boxu. Humanističtí myslitelé začínají objevovat cenu tělesné vyspělosti a fyzického zdraví pro šťastný život člověka. Především však dílo našeho *J. A. Komenského* polovině sedmnáctého století,

když vychází s fyzické podstaty člověka. Jeho starostlivost o tělesný rozvoj se odráží i v jeho rozdělení dne na osm hodin práce, osm hodin odpočinku a osm hodin spánku.

Osvícenství sedmnáctého a osmnáctého století přineslo další rozvoj sportů, které postupně v řadě případů začaly nabývat dnešní podoby. Vymanily se ze závislosti na náboženské obřadnosti a rozvíjely se dále moderní cestou *specializace a organizace*. Avšak doba ligových či mezinárodních klání byla stále ještě vzdálena. Ta přinesla až průmyslová revoluce.

Průmyslová revoluce: nástup organizovaných soutěžních sportů 1870

Nejasně časově vymezený vznik průmyslové revoluce je z pravidla spojován s rozvojem průmyslové masové výroby přinášející vyšší životní úroveň, vyšší úroveň vzdělanosti a kvalifikace. Počáteční fáze tohoto období narážela na nedostatek volných hracích ploch zejména v rostoucích velkých městech. Možná stojí za zmínku, že prvním veřejně přístupným parkem v našich zemích byly brněnské Lužánky, které dal v roce 1783 zřídit císař Josef II. Významnou etapou vývoje sportu v období průmyslové revoluce byly dekády mezi léty 1880 až 1920, kdy se zpřesňují standardy sportovních zařízení a výbavy, mění se i pravidla sportovních klání, sportu je připisováno stále větší postavení. Sport přestává být prostou zábavou naplňující volný čas, ale začíná být silně chápán jako významná výchovně-vzdělávací zkušenost. Sport je tedy oceňován jako významný nástroj pozitivních změn chování, utváření mezilidských vztahů a osobních povahových rysů.

Přelomové období konce devatenáctého a počátku dvacátého století přineslo postupnou demokratizaci a znamenalo širší sportovní zapojení etnických i rasových menšin. V tomto období dochází také k postupnému šíření organizovaného sportu na všech úrovních. **Moderní sport** tak nabývá svých forem a jednoznačně pozitivní charakter.

Poválečná obnova po roce 1920 přinesla nové impulsy demokratizace a také prudký organizační rozmach olympijského hnutí, za jehož moderního zakladatele se považuje *Pierro de Coubertine* v roce 1925. K dalším pozitivním rysům tohoto období se řadí *rozmach ženských sportů*, které se postupně vymaňovaly z mužské sportovní nadvlády a v roce 1922 byla dokonce uspořádána

I. ženská olympiáda v Paříži. Období rozvoje sportovního meziválečného hnutí bylo charakterizováno řadou událostí, ať už amatérských či profesionálních. Do konce třicátých let bylo uspřádáno celkově šest Olympijských her: jedny v Řecku, čtyřikrát v Evropě a jednou ve Spojených státech. Stručně řečeno, společenský vývoj dvacátých let přinesl události, které vyústily i do dnešní podoby sportu.

Pomyslné hranice vymezující sport jsou různé. Řekové věřili, že sportovní vítězství je výrazem vyvolenosti bohů, japonští samurajové naopak ve vítězství v lukostřelbě nebo jízdě na koni viděli čistě výraz vojenského vítězství. Mnohonásobný olympijský vítěz a světový rekordman *Emil Zátopek* tajně daroval jednu ze svých zlatých medailí svému méně úspěšnému novozélandskému běžeckému nástupci. Nejlepší gymnastka letní Olympiády 1968 *Věra Čáslavská* věnovala zlatou medaili jako výraz obdivu svému oblíbenému politikovi. Dnešní držitel olympijského kovu zvažuje jeho hodnotu spíše v peněžních jednotkách. Tohle je jen stručná ukázka toho, že časy se mění.

Můžeme však s určitostí konstatovat, že sport nikdy nebyl tak všudypřítomný jako v současnosti, nikdy nehrál v životě lidí v tolika společnostech tak důležitou roli jako právě dnes. Nikdy také nebyly pohybové sportovní a herní aktivity tak úzce provázány s tvorbou zisku a dalšími negativními faktory. Všechny tyto charakteristiky činí ze sportu nezastupitelný fenomén, důležitý v minulosti, současnosti i budoucnosti (1),(5).

2 BĚH NA LYŽÍCH

Druhou polovinu teoretické části bakalářské práce věnuji běžeckému lyžování po stránce jeho původu, vývoje, disciplín atd. Běh na lyžích je přirozený a vydatný pohyb na sněhu, který všestranně a harmonicky rozvíjí organismus běžce a je zdrojem radosti a osvěžení. Během se rozvíjejí nejen vlastnosti fyzické, ale i duševní jako jsou vytrvalost a pevná vůle. Při běhu jsou zapojeny takřka všechny větší svalové skupiny, horní a dolní končetiny, svalstvo břišní a zádové, zatěžovány jsou vnitřní oběhové a dechové orgány. Běh na lyžích tak všestranně a harmonicky rozvíjí funkční zdatnost organismu a zároveň je předpokladem k úspěšnému rozvíjení technik všech lyžařských disciplín (3).

2.1 Původ a historie

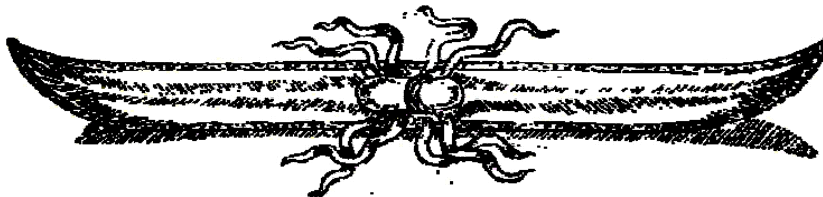
Pět různě dlouhých tratí, navíc rozdílných pro ženy a pro muže. A dvě techniky volná a klasická. Areál běžeckých tratí, s několika velmi těžkými stoupáními zasazených do přírody je charakteristický pro tuto disciplínu, jejíž kořeny jsou v severských zemích.

Běžecké lyžování, jeho historie je stará několik tisíc let. Lyže a jejich předchůdce sněžnice patří k nejstarším náčiním člověka. Za jejich počátek lze považovat dobu asi 10 000 let před našim letopočtem, kdy člověk poznal, že připojením dvou kusů vytvarovaného dřeva na nohy se může na zasněžených pláních pohybovat rychleji. Lyže se staly důležitým a mnohdy jediným prostředkem, umožňujícím pohyb a lov zvěře v arktických a subarktických krajinách Eurasie (*obr.1*). Lyže vznikly ze snahy zvětšit plochu chodidla a tak zamezit boření nohou při chůzi do sněhu. Z prvotních primitivních prostředků, jako bylo například ovazování nohou zvířecími kůžemi, slámou apod. vznikly různé druhy sněžnic (*obr.2*). Postupným tvarováním a prodlužováním vznikly lyže. Avšak kdy a kde se vyvinul z jednoduché chůze po sněhu pohyb klouzavý není možno přesně říci (2).

obr.1. Lyže jako jediný prostředek umožňující pohyb na zasněžených pláních

obr. 2. Druh prvotních lyží, sněžnic

Hlavním zdrojem poznání o způsobu života lidí a úloze, kterou lyže měly v jejich životě se dozvídáme zejména z nákresů prehistorického člověka z doby prvotně pospolné společnosti, kde autor kresby zobrazil mimo jiné i lyže, dále to jsou četné vykopávky v mnoha místech Evropy a Asie, část lyží byla také objevena v bažinách ve Švýcarsku (2).

V době středověku sloužily lyže kromě pracovního využití také jako určitý prostředek zábavy pouze pro šlechtu a movitější vrstvu obyvatel. Nutno však říci, že během středověku zůstalo lyžování na stejné celkem nízké úrovni. Technika jízdy i lyžařská výbroj byla stále velmi primitivní. Jen díky využití lyží pro válečné účely dosáhlo lyžování rozšíření a pokroku.

Armáda začala tuto metodu aplikovat, což je doloženo v řadě literárních pramenů. Dozvídáme se o vojenských oddílech ve Skandinávii a v Rusku, o jejich lyžařském výcviku a válečném nasazení. Velmi účelně byly lyže použity v boji

v roce 1564, kdy Švédští vojáci vybavení lyžemi, předjeli Nory, kteří cestovali pěšky a dobyli tak město Trondheim.

Avšak opravdový rozvoj lyžování jako sportu nastal až v druhé polovině 19. století, zásluhou prostých obyvatel norského kraje Telemarken. Lyžování se stává součástí lidové zábavy a později lidovým sportem. Přesněji v roce 1870, dochází k racionalizaci sportu a rozvoji tréninkových metod a zároveň roste organizovanost jednotlivých sportovních odvětví zejména cyklistiky, veslování, lyžování atd. rozvíjí se především v Evropě a Severní Americe. Počátky sportovního lyžování ve střední Evropě se datují od devadesátých let dvacátého století. Rozvoj lyžování byl velmi prudký a probíhal současně ve většině evropských zemích (2).

2.1.1 První závody

Za první závod byl považován ten, který se v roce 1843 uskutečnil v Tromsøe a jako první v lyžařské historii měl charakter novodobých lyžařských závodů. První závod ve Finsku proběhl v roce 1865. Na severu Švédska, o devatenáct let později, vyhrál *Lars Tuorda*, který běžel 220 km dlouhý běh v čase 22 hodin a 22 minut (jedná se o první změřený čas v historii běžeckého lyžování). Byl to však *Fridtjof Nansen* a jeho více než 500 km dlouhý přechod přes jižní Grónsko, kdo zpopularizoval běžecké lyžování. Jeho kniha uveřejněná tři roky po jeho lyžařském putování byla přeložena do několika jazyků.

V roce 1893 se poprvé uskutečnily Severské hry, jejichž součástí byl závod v dálkovém běhu na lyžích a skok na lyžích v Holmenkollenu. V samém roce se uskutečnil závod v Evropě – Mürzzuschlag (Rakousko) a Jilemnice (Česká republika). První zimní olympijské hry proběhly v Chamomix ve Francii v roce 1924. Mezinárodní závody pořádané Mezinárodní lyžařskou federací (FIS – Federazione Internazionale dello Sci) se konaly každoročně odděleně od olympijských her až do roku 1935. Od roku 1937 byly nahrazeny mistrovstvím světa (8).

2.2 Soudobý vývoj

Během let vznikly nové druhy závodů a nové techniky – vedle tradiční klasické přibyla bruslařská. Byla také změněna forma některých závodů – hromadný start byl poprvé vyzkoušen při Světovém poháru v běhu na 30 km v Casterottu (1987). Experiment v podobě sprintu dvojic proběhl při závodě světového poháru v Lillehameru. V roce 1997 byl vyzkoušen k.o. sprint, který si našel místo nejen v závodech světového poháru, ale také v programu Mistrovství světa a olympijských her. Závod světového poháru ve Falunu představil poslední novinku, jejímž cílem je zatraktivnit běžecké lyžování – skiatlon, při němž závodník absolvuje danou vzdálenost nejprve klasicky, poté se během závodu přezuje a běží tu samou vzdálenost volnou technikou.

2.3 Běžecké disciplíny a techniky

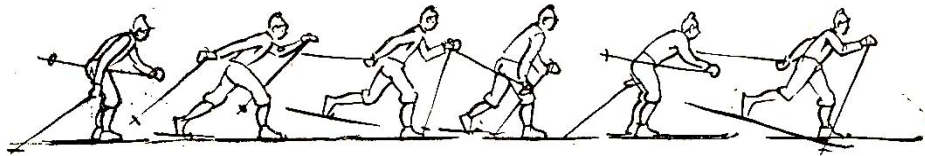
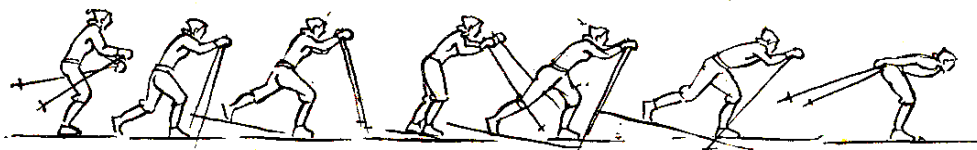
Běh na lyžích má dvě různé techniky : klasickou a volnou.

Klasická technika je tradiční – lyže jsou paralelně a téměř nikdy nevyjedou ze stopy vyryté do sněhu.

Volná technika dovoluje lyžaři vybrat si styl podobný bruslení. Tento pojem se stal taky synonymem pro volnou techniku. Původ tohoto stylu lze najít v dálkových bězích. První, kdo tuto techniku použil při závodě Světového poháru, byl Američan *Bill Knock* (2).

2.3.1 Techniky běhu na lyžích

Základní a určující složkou běžecké techniky jsou jednotlivé způsoby běhu na lyžích, kterými je vlastně běh na lyžích charakterizován. Jsou to: *běh střídavý dvoudobý a čtyřdobý (obr.3)*, *běh s odpichem soupaž jednodobý (obr.4)*, *dvoudobý a třídobý*.

obr.3. běh střídavý dvoudobý**obr. 4.** běh s odpichem soupaž jednodobý

Výstupy na běžkách se provádějí buď *jednotlivými způsoby běhu, během prostým nebo tzv. stoupacím krokem.*

Způsoby sjezdu: *sjezd odpichem soupaž, sjezd pohotovostní, uplatňovaný při projíždění různých terénních nerovností, sjezd odpočinkový a bruslení.*

Způsoby změny směru: *odšlápnutím, odšlapováním, přešlápnutím, přešlapováním a přeskokem.* Běžec na lyžích používá řadu dalších jiných prvků jako např. *výstup odvratem, výstup stranou, sjezd pluhem, sjezd sesouváním, zatáčení přívratným a snožným smykem* apod.

Při běhu na lyžích je téměř veškerá energie určena pohybu těla vpřed. Úkolem správné techniky je odstranění nebo případné zmenšení veškerých příčin, které pohybu vpřed překážejí nebo ho brzdí. K brzdícím elementům při běhu na lyžích patří : **a) zemská přitažlivost** **b) odpor prostředí.**

2.3.2 Základní charakteristika běhu na lyžích

Charakteristickou zvláštností lyžařského běhu je:

- a) skluz v jednooporovém nebo dvouoporovém postoji,*
- b) nepřerušovaný styk běžce se sněhem, s podložkou,*
- c) práce paží – odpich holemi.*

Běh na lyžích je pohyb cyklický, neboť stejné pohyby jednotlivých částí těla se neustále opakují v přesně určeném sledu. Všechny fáze pohybu probíhají mezi dvěma stejnými polohami těla, tvoří tak pohybový cyklus. Cykličnost pohybů při běhu na lyžích je v podstatě stejná při různé rychlosti běhu. Rozdílná bývá pouze intenzita, rozsah a frekvence pohybu. Tyto rozdíly jsou dány mimo jiné charakterem tratě, její délkou a sklonem, kvalitou sněhu a stupněm únavy běžce. Tyto faktory mnohdy hrají důležitou úlohu v bitvě o vítězství, nutno však podotknout, že nejsou jediné. Velkou a důležitou roli hraje výběr správné výbavy. Lyže na klasickou techniku jsou o 15 až 20 cm delší než lyže na volnou techniku. Délka lyže se počítá výška sportovce plus cca 10 cm. Výběr holí je více variabilní. Hole by neměly být větší než výška sportovce a kratší než výška boků. Obuv si sportovec vybírá podle několika faktorů. Boty na bruslařskou techniku jsou méně ohebné a jsou vyšší v kotníku, než obuv na techniku klasickou.. Sportovec by měl také přihlížet má-li obuv sloužit k závodění či k rekreačnímu nebo turistickému lyžování. Obuv k rekreačnímu či turistickému lyžování je především volnějši v prstní části, má rozdílné vázání než obuv závodní a je zhotovena z levnějších materiálů, což se celkově promítne do ceny obuvi. Závodní obuv se od turistické liší především kvalitou materiálu, typem vázání a vůbec celkovým komfortem obuvi. Oblečení na běžecké lyžování je zhotoveno z pružných termo materiálů a je zpravidla zcela přilnuté k tělu atleta. Pro usnadnění a lepší plynulost jízdy neodmyslitelně patří vosky. Použití druhu vosku je závislé na počasí a sněhových podmínkách. Existují dva typy vosků, které se používají pro běžecké lyžování: skluzný vosk (tzv. parafín) a vosk na stoupání. Parafín, který se používá i na skokanské lyže, slouží ke zmenšení tření mezi lyžemi a sněhem. Účelem stoupacího vosku je zvětšení tření mezi lyžemi a sněhem, což zamezuje tzv. klouzání (3).

3 PROBLEMATIKA OBUVNICTVÍ V ČESKÉ REPUBLICE

Předtím než přistoupím k praktické části moji bakalářské práce, chtěla bych obecně popsat obuvnický průmysl v České republice, naznačit jeho problematiku a vývojové trendy v současné době. Zprvu je nutno uvést, že Český obuvnický průmysl každoročně produkuje méně obuvi než v předešlých letech. Tuto skutečnost způsobují klesající tržby celého odvětví, ale hlavní příčinou je zaplavení trhu levnými výrobky z Asie. Z Vietnamu, Číny a dalších asijských zemí pochází v současné době drtivá většina produkce světových obuvnických firem. V oblasti sportovní obuvi je nejvíce tento trend prosazován u výrobců známých sportovních značek jako jsou NIKE a ADIDAS. Největšími výrobci obuvi na světě je tedy Čína a Vietnam s produkcí asi šesti miliard párů obuvi ročně. V těchto zemích lze pořídit stejnou produkci obuvi za pouhou desetinu nákladů.

Ještě v roce 1989 se u nás podle České obuvnické asociace vyrobilo přes 73 mil. párů obuvi, v roce 2001 to bylo již jen 12,5 mil. První problémy nastaly počátkem devadesátých let s rozpadem trhu v bývalém Sovětském svazu, což mělo velký dopad zejména na pokles zaměstnanců v tomto odvětví. V roce 1989 bylo v českém obuvnictví zaměstnáno 36 tisíc osob, v roce 2001 pouze 9,5 tisíce. Takové jsou tedy reálné statistiky. Jaká je ale šance českých firem a budoucnost českého obuvnictví? Je více než jasné, že levné asijské produkci se konkurovat nedá. Proto by se české obuvnické firmy měli snažit o specializaci výroby a snížení svých nákladů na produkci. Ke zlepšení by mohla také přispět zavedená dvouletá záruční lhůta, při čemž by si mohli obchodníci uvědomit, že je výhodnější distribuovat výrobky s garantovanou kvalitou.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 HISTORIE A VÝVOJ PODNIKU

V druhé části bakalářské práce, tedy v praktické, se Vás pokusím co nejvíce seznámit s poměrně dlouhou historií a vývojem firmy Botas a.s., také se pozastavím u sortimentu firmy a přiblížím užívané technologie a materiály. Praktická část se především zabývá zadaným úkolem navrhnout design zimní běžecké obuvi. Obsahuje popis navržených modelů pro firmu Botas a.s.

BOTANA, původně státní podnik, vznikla roku 1949 sloučením již dříve znárodněných dvanácti závodů z Poličska, Rychnovska, Žďárska a dalších osmi živnostenskými firmami ze Skutče. Již v roce 1952 bylo sídlo celé organizace přesunuto do Skutče. Z počátku vyráběla pouze ručně šitou vycházkovou obuv s ochrannou známkou Botana. Od roku 1958 se během třiceti let zvýšil podíl produkce sportovní obuvi z 6,5 až na 82,9 procenta, proto v květnu roku 1963 podala firma přihlášku na ochrannou značku BOTAS, která byla vytvořena z části dosavadní značky a místa výroby: **Bota(na)s(kuteč)**. Počínaje tímto rokem bylo zahájeno zaměření výrobního programu na výrobu sportovní obuvi, prodávané pod obchodní značkou „botas“. Botana pod touto značkou vyráběla výlučně sportovní obuv a stala se monopolním výrobcem obuvi v Československu i na některých východních trzích. Botana Skuteč produkovala až dva miliony párů bot ročně, možná i právě proto se začalo užívat označení „botaska“ pro sportovní obuv jakékoliv značky. Není bez zajímavosti, že obuv Botas obouvali za socialismu i českoslovenští sportovci, kteří sklízeli úspěchy na olympiádách a různých mistrovstvích světa. Byli to například čtyřnásobní mistři světa v krasobruslení, sourozenci Eva a Pavel Romanovi, gymnastky Čáslavská a Bosáková a skokané na lyžích Raška s Remzou.

V letech 1983 – 1985 byla společnost na nejvyšším stupni rozvoje výroby. V roce 1988 bylo vyrobeno zhruba 1.mil. párů bot. Mezi významné a nosné prvky výrobního programu patřila mimo jiné obuv pro lední hokej a krasobruslení včetně obuvi pro běžecké lyžování (*obr.5*). Dalším důležitým prvkem produkce byla obuv pro letní a halové sporty , obuv pro sjezdové lyžování a pracovní obuv (4).

obr. 5. Významné prvky výrobního programu v 80. letech

Po listopadu 1989 se původně z národního podniku Botana stal podnik státní. Byl privatizován kupónovou metodou a byl tedy rozdroben mezi několik menších vlastníků. V listopadu 1995 nastal obrát, kdy odkoupila společnost Benal s.r.o. 51,8 procenta podílu Botany a stala se tak majoritním vlastníkem společnosti. Botana v porevolučním období opustila východní trhy a začala spolupracovat se zahraničními firmami Puma, Salomon, Kneissel-Dachstein, Lupos, Bauer, Adidas, Jofa, Alpina, Nordic a další.

V roce 1994 došlo k ukončení spolupráce s firmou Kneissel-Dachstein, v roce 1996 s firmou Puma a rok později s firmou Lupos. Botana nadále spolupracuje s firmou Salomon. Pro tuto spolupráci byla vytvořena z poličského závodu Botana XCT s.r.o., která má vnitřní vztahy s Botanou a.s.

Asi před pěti lety ukončila svoji činnost většina tradičních výrobců obuvi u nás. Postupně zkrachovaly **Svit Zlín**, **Bopo Třebíč**, **Sázavan**, **Cebo** a další. Takřka jediný Botas přežil a stal se tak raritním podnikem. Hlavní důvody přežití firmy byla zejména orientace na vlastní značku a ukončení výroby pro ostatní firmy. Dalším aspektem přežití byla i specializace Botasu na tradiční sortiment – boty na běžky, brusle na lední hokej a krasobruslení. Kromě tradičního sportovního sortimentu vyrábí Botas i speciální obuv pro sporty jako jsou nohejbal, parašutismus, orientační běh atd. Botas však plánuje i orientaci na letní sortiment,

z toho důvodu nyní spolupracuje s designérskými firmami, které mu pomáhají vybrat atraktivní modely a barvy pro mladé zákazníky. V současnosti se firma snaží zviditelnit také ve spolupráci s filmem Raftáci, kde dva hlavní hrdinové, Vojta Kotek a Jiří Mádl, pobíhají právě v botaskách této značky.

Dnes tvoří společnost tři firmy, a to: Botas a.s. Skuteč, Botana XCT s.r.o. Polička a Benal s.r.o. Majoritním vlastníkem společnosti Botas a.s. je s 51,8 % firma Benal s.r.o., 15 % vlastní Kyperská společnost a podíl na společnosti vlastní také Komerční banka (6), (9).

4.1 Výrobní sortiment

Výroba firmy Botas je centralizovaná do závodu situovaného ve východočeském městečku Skuteč. V hlavním závodě ve Skutči je soustředěna veškerá výroba obuvi, jejichž rozhodující podíl zaujímá výroba zimní sportovní obuvi. Lze říci, že je to asi 95 % celkové výroby a zbylých 5% tvoří výroba letní sportovní obuvi, jež je spíše doplňková. Mezi zimní sortiment patří hokejové komplety, krasobruslařské komplety a obuv na lyžařské běžky. V této skupině se vždy vyrábí od každé kategorie 4 – 6 vzorů, v provedení od nejlevnějších až po profesionální obuv. Z letního sortimentu zmíním lehkootletické tretry, obuv na nohejbal, sálová obuv, treková obuv.

V hlavním závodě je soustředěna veškerá výroba od vývojového oddělení, controlling přes sklady s hotovými výrobky i materiály včetně expedice. Strojní zařízení je vzhledem k dlouholeté spolupráci s firmami na špičkové úrovni a doba používání některých strojů nepřevyšuje ani pět let.

Pro lepší představu o výrobním sortimentu a možnostech podniku jsem se v této kapitole rozhodla vybrat a přiblížit Vám některé ze zajímavých a inovovaných modelů firmy Botas a.s. z kolekce na sezónu 2006 – 2007.

obr. 6. Model MIRAGE 551 PRO

(obr.6) – **MIRAGE 551 PRO** - model pro profesionální a vrcholovou úroveň nové ergonomické konstrukce a tvary, vysoký komfort obutí a nízká hmotnost. Moderní technologie vytvářející tuhý a pružný svršek, prostornější špička, asymetricky tvarovaný jazyk z odlehčených materiálů. Měkká podšívka, příjemné nošení a napomáhá odvádět vlhkost. Odolnost proti bočním nárazům a anatomicky tvarovaná stélka (9).

obr. 7. Model SKATE 92 PRO

(obr.7) – **SKATE 92 PRO** – závodní profesionální model pro bruslení na lyžích, dvoudílná otočná plastová manžeta zajišťuje excelentní boční stabilitu a maximální přenos sil. Nastavitelný patní pásek dobře fixuje patu, vnitřní rychlošněrování, zdvojený svršek zamezuje vniknutí sněhu, anatomicky vyměnitelná stélka, dvoudílná podešev (9).

obr. 8. Model RAFTY

(obr.8) – **RAFTY** – módní sportovně-vycházková obuv všestranného využití. Obuv je zhotovená z velurové štípenky, textílie a syntetického materiálu, s vnitřní vyměnitelnou stélkou, opatřená pryžovou podešví, splňuje parametry velmi pohodlné sportovně vycházkové obuvi (9).

Obr. 9. Model RETRO

(obr.9) – **RETRO** – módní obuv pro volný čas ve stylu retro. Obuv je zhotovená z velmi jemného syntetického materiálu, s módní nízkou podešví se zvýšením ve špici (9).

4.2 Organizační struktura a pracovníci

Podnik Botas vznikl 1. ledna 2000 jako akciová společnost se sídlem ve Skutči. Statutárním orgánem společnosti je představenstvo, jehož předsedou je Ing. Petr Lajžner, který je zároveň generálním ředitelem podniku. Orgánem, který provádí kontrolu činnosti představenstva je tříčlenná dozorčí rada.

Botana původně zaměstnávala 2 450 zaměstnanců. V období 1996 – 1998 Botana propustila celkem 920 zaměstnanců (1996 – 460 zaměstnanců, 1997 – 120 zaměstnanců, 1998 – 340 zaměstnanců). Byly prodány závody v Bystrém a

Horní Jelenici a pronajaty v Borohrádku a Žďáru nad Sázavou. Dále odloučením Botany XCT v květnu 1996 se snížil počet pracovníků o dalších 210. V současné době má Botas a.s. kolem 150 zaměstnanců. 86% všech zaměstnanců tvoří ženy s věkovým průměrem kolem 34 let. Na jednotlivých úsecích se tento průměr zvyšuje, zejména na úseku zabývající se zpracování podešví a jejich připevňování k obuvi, na takzvané spodkové výrobní dílně. Tato skutečnost je způsobena především tím že zde pracují vyučení a zkušení ševci.

4.3 Silné stránky podniku

S ohledem na současný stav obuvnického průmyslu v České republice je nezbytné vytvoření zásadních podmínek pro realizaci nových výrobků s vyšší kvalitou a větší konkurenceschopností, k čemu by měla vést i dvouroční záruční lhůta. Podnik Botas zaujímá ve vybraném sortimentu firmy 70% na domácím trhu, tudíž si dovoluji řadit toto hledisko mezi silné stránky. Určitý podíl trhu zaujímá podnik Botas i v zahraničí, v současné době to je asi 60% výroby.

Podíl na trhu a celkové vybavení podniku však ovlivňuje celá řada faktorů. Jedním s hlavních hledisek je technické vybavení podniku. Strojní vybavení, jímž je podnik opatřen, je vzhledem k dlouholeté spolupráci a firmami Puma Salomon a Adidas na špičkové úrovni. Najdeme zde stroje, jejichž používání nepřevyšuje dobu 5-ti let, existuje tu však i strojní zařízení, jehož doba používání dosahuje dokonce i 15 let. Ale i přesto patří úroveň technického vybavení mezi silné stránky.

Dalším faktorem, který můžeme bezesporu řadit mezi silné stránky podniku patří úroveň kvality výrobků. Důležitost tohoto faktoru si vedení firmy uvědomuje a důkazem toho je snaha přiřadit se k předním světovým výrobcům obuvi právě kvalitou svých výrobků. V podniku Botas je zřízeno zvláštní oddělení řízení jakosti, jehož základním úkolem je kontrola kvality konečného produktu. Na konci každého výrobního pásu je tedy umístěna kontrola, která posoudí kvalitu každého vyprodukovaného výrobku, pod toto oddělení spadá i technická kontrola, která námtkově kontroluje jednotlivé úrovně výrobního procesu. V důsledku toho se doposud podnik potýká s malým množstvím reklamací, které představují pouze několik promile z celkového množství prodávaných a produkováných výrobků.

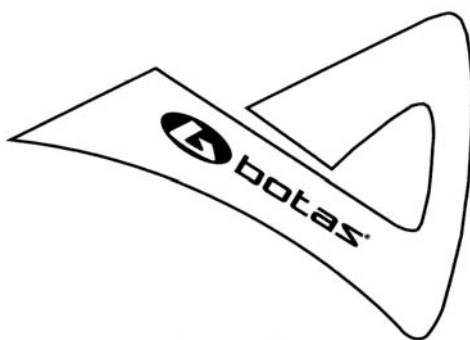
Jedna z velmi důležitých činností podniku je bezesporu technologický rozvoj. Firma má díky své dlouholeté existenci vytvořené efektivní technologické postupy, které i nadále rozvíjí a zlepšuje. Tuto činnost rozvíjí technologické oddělení, tzv. technologický úsek, který zaměstnává 6 odborníků – 3 modeláře a 3 technology. Ti mají za úkol jednak návrh designu obuvi, ale také veškeré stanovení a vypracování technologických postupů a určení materiálů, to vše samozřejmě v souladu s možnostmi firmy. Celá takto vyhotovená dokumentace se dále přesouvá na výrobní úsek (9).

5 ZADÁNÍ A POPIS ÚKOLU

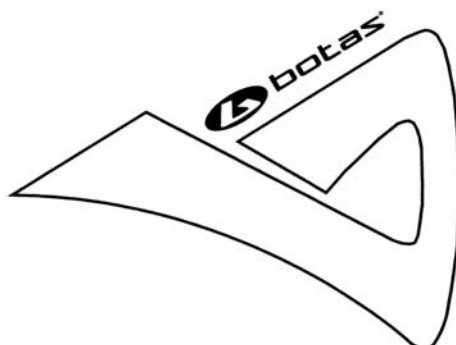
Po stručném vyobrazení historie firmy, jejich sortimentu a věcí s tím spjatých bych se ráda dostala k hlavnímu tématu této bakalářské práce, tedy k zadání mého úkolu, tvorbě nového designu obuvi pro zimní běžecké lyžování a v neposlední řadě k samotné spolupráci s firmou Botas a.s.

Jak jsem již zmínila na začátku této práce, jedná se o téma, které mi je velmi blízké. Po oslovení firmy se ukázalo, že by i Botas a.s. uvítal nový design zimní běžecké obuvi a to ztvrdila slovní domluva, poté i písemná smlouva. Je nutné podotknout, že ředitelství firmy mi nechalo téměř úplně volnou ruku, co se týká nového designu. Jediným „omezením“ a dá se říci, že pro mne i jediným záchytným bodem bylo respektování nového loga firmy. Navrhla jsem tedy tři kolekce, každá z kolekcí obsahovala tři návrhy. Původně mým plánem bylo zhotovit jednu celou kolekci vybranou vedením firmy, ale postupně se moje idea stávala nereálnou a to zejména s ohledem na finanční náročnost a časové plány firmy, což je samozřejmě logické a pochopitelné. Nakonec se tedy podle mých představ vybrala jedna kolekce, ale realizoval se pouze jediný pár. I přesto jsem se společně s modeláři firmy potýkala s nedostatkem času, neboť grafická společnost, která byla vybrána pro vytvoření nových log nedodržela termín a tudíž se pozdržela celá realizace mé bakalářské práce. Ještě než přistoupím k samotnému popisu navržené kolekce a realizaci modelu, chtěla bych zde uplatnit také nový grafický manuál log, jež je hlavním spojujícím prvkem navržené kolekce.

obr. 10. Logotyp s prvkem Botas v objemu loga

obr. 11. Logotyp s prvkem Botas vně

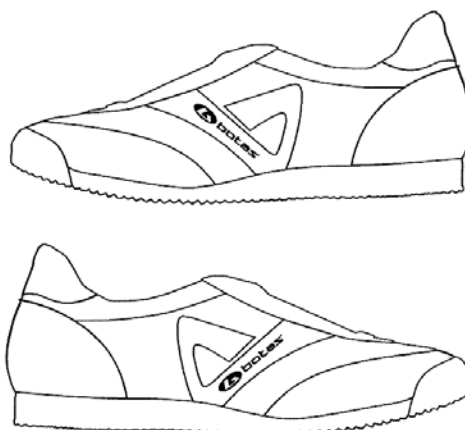

(obr.10,11) – identifikační prvek vycházející tvarově z litery B obdobně tvarované jako ve značce Botas. Symbol „triangl“ je aplikovaný většinou na boční straně boty a je možné ho umístit nejen na obuv samotnou, ale i v grafické podobě na tiskové a obalové materiály. Triangl je z horní strany ukotven do dílu šněrování. Podle typu boty je pak umístěn tak, že ze spodní strany zasahuje do podešve, nebo je naopak zasazen v levé horní části do dalšího dílu boty. Avšak přesná aplikace na obuv není striktně určena, stejně jako natočení prvku.

Prvek je doplněn logotypem Botas a to ve dvou provedeních. První je aplikace logotypu rovnou do objemu prvku. Logotyp pak směřuje v levém horním rohu šikmo dolů (obr.10). Ve druhém je logotyp umístěn rovnoběžně s horní částí prvku (obr.11).

Prvek je na levé a pravé botě zrcadlově otočen. Logotyp pak zůstává vždy čitelný (obr.12)

obr. 12. Umístění logotypu na obuvi

Jak již bylo řečeno navrhla jsem tři kolekce po třech návrzích, ze kterých byla později vybrána jedna finální kolekce. Ve všech návrzích jsem přitom musela respektovat materiálové možnosti firmy a také již tradičně zaběhlé výrobní technologie. Jak jsem zmínila v úvodu teoretické části, ve svých předešlých pracích jsem se pokusila uplatňovat sportovní styl, zajímavou barevnost a jednoduchost střihu, tyto tři základní pravidla jsem se snažila neopomenout i v této spolupráci s firmou Botas. Vzhledem ke zkušenostem firmy z prodejem zimní obuvi pro běžecké lyžování a také s přihlédnutím na finanční náročnost výroby není ekonomicky výhodné produkovat obuv speciálně pro ženy a speciálně pro muže. Proto jsem se rozhodla navrhnout kolekci „unisex“, tedy obuv vhodnou pro obě pohlaví. Realizovaný model je v profesionálním provedení, což určuje zejména typ podešve a vázání. Svoji konstrukcí vhodný pro klasickou techniku.

5.1 Užité materiály

Celá kolekce je v barevné kombinaci černá, žlutá, stříbrná. Hlavním vrchovým materiálem je *COSTO* v černé, stříbrné s dezénem a žluté barvě. Tento materiál je syntetického původu na bázi *PVC*, má tloušťku 3mm, jeho výhodou je pevnost, tuhost a dobrá odolnost, rubní strana je opatřena hřejivým materiálem. Dalším materiálem používaným na vrchové dílce je *GANOVE*. Je syntetický materiál taktéž na bázi *PVC*, ale je mnohem slabší, ohebnější a pružnější než materiál *COSTO*, proto je také užíván tam, kde je potřeba dílce neustále ohýbat, např. nártní překrytí šněrování. Podšívkové dílce jsou zhotoveny z materiálu *VELUTÝNO* v černé barvě. Je to 3vrstvý materiál (polyester + molitan + fólie) vysoce odolný proti oděru, nejlepší vlastností je zde schopnost zabránit pronikání vlhkosti dovnitř obuvi a naopak schopnost exportovat přebytečnou vlhkost ze vnitř, tím se obuv stává vysoce komfortní. Ztužovací dílce jsou z materiálu nazývaného *RHENOFLEX*, pata je z pevnějšího materiálu než špice. Tento materiál se vkládá mezi vrchové a podšívkové dílce v plochem stavu, tvaruje se za tepla na kopytě, má termoztužovací vlastnosti. Všechny tyto materiály si firma dováží ze země, která je považována za kolébkou obuvnického průmyslu, tedy z Itálie. Kolem kotníku je běžecká obuv opatřena ztužovací polyesterovou samolepicí pěnou, tato bandáž zajišťuje komfortní nošení obuvi a zamezuje odírání či poranění nohy. Napínací stélka je složená ze tří vrstev – *TEXON*

(vrstvená lepenka 2 mm), kovový klenek a klenová lepenka. Vkládací stélka je anatomicky tvarovaná podle chodidla a je potažená materiálem, který pojímá vlhkost. Podešev je termoplastický kaučuk v barevné kombinaci černá a stříbrná. Podešev je s jednou hrazdou, která je vhodná pro poloprofesionální i profesionální výkonnost a to zejména na klasickou techniku. Firma si tyto podešve dováží z Francie od známých tvůrců lyžařského vybavení, firmy Salomon.

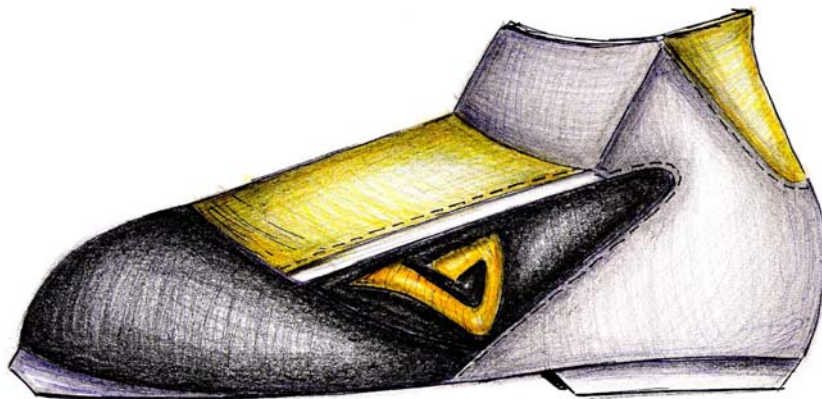
5.2 Design modelů

V této závěrečné části přistoupím k nejdůležitějším prvkům moji práce, k popisu designu navržených modelů. Zde jsem se rozhodla uplatnit kresebné návrhy společně s popisem modelů neboť si myslím, že při čtení textu je důležité zároveň sledovat samotné návrhy.

1 MODEL

(obr.13) - je zároveň realizovaným modelem, asymetrického střihu. Přední část svršku (černé COSTO) směřuje na vnější straně šikmo do středu podešve. Na vnitřní straně téměř vodorovně s linií podešve do zadního dílce. Nártní část (kombinace žluté a stříbrné VELUTÝNO) překrývá šněrování a zabraňuje tak vniknutí vlhka. Žlutý díl je na vnější straně opatřen stříbrným zdrhovadlem a spojuje tak nártní část s černým trojúhelníkovým dílcem na boční straně. Vrchní strana nártního překrytí (stříbrné VELUTÝNO) směřuje šikmo k patnímu výkroji a je zapínaná z obou stran na velcro. Zadní díl (stříbrné COSTO) je symetrický, nad patní výztuží je obloukový výkroj žluté barvy. Zadní dílec směřuje po obou stranách šikmo do středu podešve a překrývá tak přední dílec. Na bočním trojúhelníkovém dílci (černé COSTO) je nástřik logotypu firmy v kontrastní žluté barvě. Podšívka je černé barvy. Podešev je v kombinaci černé a stříbrné. Dílce jsou dvojitě prošity ve shodných odstínech s vrchovými dílci.

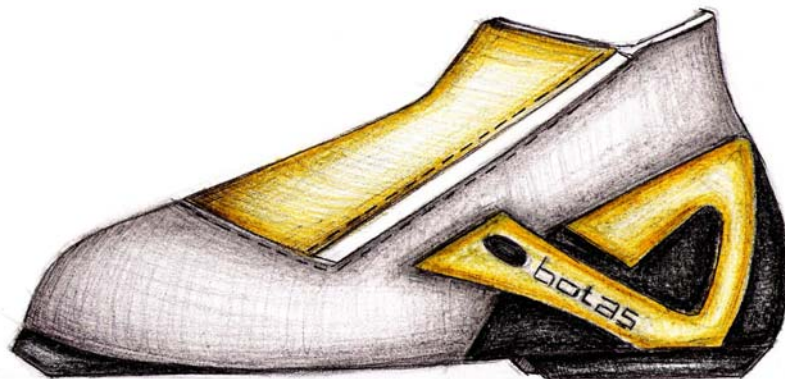
obr. 13. MODEL 3 , realizovaný

2 MODEL

(obr.14) - je symetrického střihu. Hlavní vrchový dílec (*stříbrné COSTO s dezénem*). Zdrhovadlo na vnější straně směřuje šikmo ke kotníku. Nártní díl (*žluté VELUTÝNO*) je v celku, nemá manžetu jako u prvního modelu, překrývá šněrování a zabraňuje tak vniknutí sněhu. Patní část (*černé COSTO*) je ve tvaru ztužovacího dílce, který sahá a do středu podešve. Na patičce je žluté kontrastní logo po obou stranách. Logotyp je s nápisem Botas tentokrát v jeho objemu. Podšívka černé barvy. Podešev je dvoubarevná (*černá a stříbrná*) Prošití je opět ve shodném odstínu.

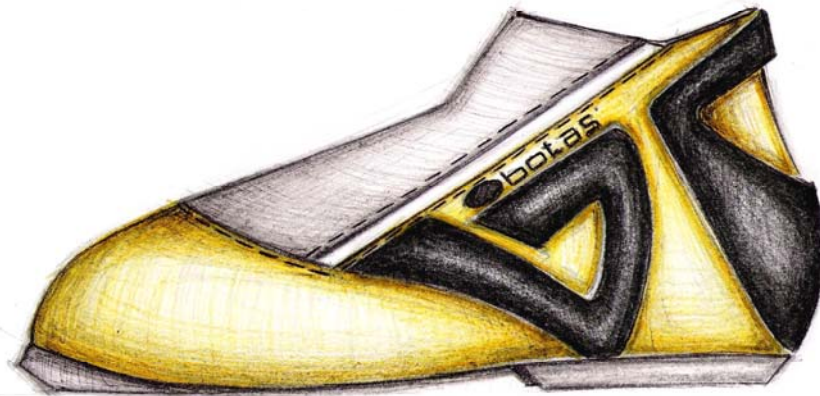
obr. 14. MODEL 2

3 MODEL

(obr.15) – je symetrického střihu. Hlavní vrchový dílec je (žluté COSTO). Nártní díl (stříbrné VELUTÝNO) stejně jako u předešlých modelů překrývá šněrování. Je zajištěn zdrhovadlem, které směřuje šikmo ke kotníku. Patní část je překryta dílcem (černé COSTO), který při vyztužení může zároveň sloužit jako stabilizátor paty a kotníku. Logo je umístěno po obou stranách tak, aby jeho vrchní okraj směřoval rovnoběžně s nártním překrytím. Podšívka je černé barvy a podešev opět v kombinaci černé a stříbrné. Prošití ve shodných odstínech jednotlivých dílců.

obr. 15. MODEL 3

ZÁVĚR

Závěrem moji bakalářské práce bych se chtěla stručně ohlédnout nad tvorbou těchto stránek a nad prací samotnou.

Zprvu musím podotknout, že zpracování této bakalářské práce mi bylo velkým přínosem zejména v oblasti nových poznatků týkajících se obuvnického odvětví, které jsem měla možnost získat ve firmě Botas a. s. Dalšími pro mne doposud netušenými novotami byly zajímavosti ze světa sportu a běžeckého lyžování, z jeho historie a postupného vývoje. Také chci zmínit a vyzdvihnout vynikající spolupráci s firmou Botas a to především s modelářskou dílnou, čímž děkuji za přínosné rady a ochotu spolupracovat.

Co se týká vlastního designu zimní běžecké obuvi jsem velice vděčná, že mi bylo umožněno blíže se seznámit s podmínkami a tvorbou obuvi pro tento famózní sport.

Doufám, že návrhy, které jsem vytvořila se v budoucnu stanou pro společnost Botas a. s. přínosnými a pevně věřím, že by mohly být i malým krůčkem firmy k opětovné cestě na výsluní.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- (1) Phdr. Sekot Aleš, **Sport a společnost**, Paido – edice pedagogické literatury, Brno 2003, ISBN 80-7315-047-6
- (2) Čtvrtečka Jaroslav a kolektiv, **Lyžování**, Státní pedagogické nakladatelství Praha, 1971, č.03-08-01
- (3) Jirsa M., Mečík V., Novák M., **Učíme mládež lyžovat**, Sportovní a turistické nakladatelství, 1963, č.27-053-63
- (4) Štejdliř Milan, **Boty v dějinách**, Obuvnické muzeum podniku Svit a odbor propagace, 1968
- (5) Jiří Sommer, **Dějiny sportu aneb o sportech našich předků**, Nakladatelství Fontána 2003, ISBN 80-7336-116-7
- (6) www.botas.cz
- (7) http://en.wikipedia.org/wiki/Olympic_Game
- (8) <http://www.liberec2009.com/index.php?menu=cojetobd>
- (9) Firemní materiály a prospekty Botas

SEZNAM OBRÁZKŮ

- Obr. 1.* Prvotní užívání lyží při lovu zvěře v subarktických krajinách
- Obr. 2.* Druh prvních lyží, sněžnic
- Obr. 3.* Běh střídavý dvoudobý
- Obr. 4.* Běh s odpichem soupaž jednodobý
- Obr. 5.* Výrobní program firmy 80.léta , obuv pro lední hokej a krasobruslení
- Obr. 6.* Model MIRAGE 551 PRO
- Obr. 7.* Model SKATE 92 PRO
- Obr. 8.* Model RAFTY
- Obr. 9.* Model RETRO
- Obr. 10.* Logo s nápisem uvnitř
- Obr. 11.* Logo s nápisem vně
- Obr. 12.* Varianta, umístění loga na obuvi
- Obr. 13.* MODEL 1, realizovaný
- Obr. 14.* MODEL 2
- Obr. 15.* MODEL 3

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha I. - III. - Foto příloha realizovaného modelu

Foto: Petr Willert

Modelka: Marie Štorková

FOTO PŘÍLOHA

